

Liud'e, kadri

Sešerko Franc, 1933, zidarski pomočnik pri »Gradisu« v Strnišču, dela v naselju, je član jurišne brigade.

Fridrih Janko, 1930, zidar pri »Gradisu« v Strnišču, dela na zgradbi za elektrolizo, j. član jurišne brigade.

so najdragocenejše kar imamo

Rakuša Viktor, 1930, zidarski pomočnik pri »Gradisu« v Strnišču, dela na zgradbi za elektrolizo, član jurišne brigade.

Ferlinc Janez, 1926, zidar pri »Gradisu« v Strnišču, član jurišne brigade, sedaj je v delovodski šoli v Mariboru.

Kar smo začeli, bomo tudi dovršili

To velja tudi za združne domove

Pretekli sta dve leti, odkar je bilo sklenjeno, zgraditi v ptujskem okraju v 25 gospodarskih in kulturnih središčih združne domove.

Potreba po teh domovih je bila velikokrat ustno in pismeno razložena. V nekaterih krajih so potrebo razumeli, drugod pa množičnim organizacijam in krajevnim upravam za združne gradnje ni uspelo pojasniti množici, kaj ima za posledico, da združni dom ni dograjen, ali pa je deloma dograjen, pa sedaj vsled vremenskih neprilik še to razpada. Okrajna uprava za združne gradnje sicer to stanje opravičuje na več načinov.

V načelu je gradnja združnih domov postavljena na prostovoljno delo, kar pomeni, da tudi dalj časa na gradnji zaposleni strokovni delavci ostajajo brez živiliških in industrijskih nakaznic. Je vprašanje, v koliko bi bili strokovni delavci pripravljeni dalj časa prostovoljno in brezplačno delati na gradnjah, ker v letošnjem letu ni bilo potrebnih kreditov. Mnogim strokovnim delavcem je bilo obljubljeno plačilo. Ker tega ni bilo in okrajna uprava še sedaj dolguje nekaterim gotove zneske, so ti po preteku gotovega časa zapustili delo. Nekateri strokovni delavci pa so bili z gradbišč tudi poslani drugam. Bilo je tudi vprašanje gradbenega materiala, posebno gradbenega železa, žičnikov in strešnikov. Če pa vzamemo v poštev dejstvo, da bi mnogo manjkajočega materiala bilo mogoče dobiti iz lokalnih virov, to vprašanje v veliki meri odpade.

Sedaj je odveč vsako nadaljnje analiziranje, zakaj v letošnjem letu na gradnji združnih domov ni bilo

večjih uspehov. Glavna gradbena sezona je minila. Po dveh letih dela lahko ugotovimo, da je dograjenih v surovem stanju v okraju deset združnih domov. Od tega so bili v lanskem letu zgrajeni domovi v Juršincih, Podlehniku, Veliki Nedežji in v Rogoznici; v letošnjem letu pa v Gorišnici, Markovcih, Dornavi, Trnovski vasi, Litmerku, Janeževcih. Popolnoma zgotovljen pa je le dom v Muretincih.

Na ostalih gradbiščih so dela različno napredovala. Ponekod so dogradili stavbe do ostrešja že v lanskem letu, letos pa se delo ni premaknilo nikamor naprej. Pri Vidu in na Turnišču so imeli material, napravili pa niso ničesar, in še to, kar je bilo v lanskem letu dograjeno, sedaj propada.

Prilike so dozdali v Leskovicu. V Cirkulanah, Zavrču, Staršah, Slovenji vasi, Stopercih, Majšperku in v Stojncih so dela ostala pri temeljih. Na Hajdini so do polovice dogradili temelje, v Vitomarcih pa je obstojal le namen graditi združni dom, ker v materialnem pogledu ni nikjer ničesar opaziti.

Nekatere objektivne težave v pogledu kreditov in materiala, večkratno menjanje osebja okrajne uprave ter zadolževanje iste z drugimi nalogami, nedelavnost krajevnih uprav in nekateri drugi razlogi so vzrok sedanjega stanja. Ob vsem tem ni čudno, če okrajna uprava za združne gradnje ne ve, da ima v ormoški poljski opekarni že nad eno leto 40.000 zidakov, ki ovirajo izvrševanje plana v opekarni. Nedograjene stavbe vsekakor niso v čast niti okrajni upravi, niti krajevnim upravam in množičnim organizacijam. Od njihovega čuta do občeljudske imovine je v veliki meri odvisno, kako dolgo bodo še izpostavljene vremenskim neprilikam in propadanju.

Proti svoji volji

Prizadevanje marljivih ljudi za doseg delovnih uspehov prekinjajo dogodki, ki si jih nihče ne želi. Proti svoji volji se mora marsikdo za krajiš ali daljši čas mesto delovni disciplini podrediti bolniški disciplini. Nezgode raznih oblik so k sreči redke, vendar večkrat resna šola.

Cer Rudolf, pomožni delavec pri »Gradisu« v Strnišču, ima poškodovane 3 prste na levi roki. Očistiti je hotel desko na skobelnem stroju.

Rotvaln Ivan, delavec v Tovarni glinice in aluminija v Strnišču zdravi desno roko. Pri dolbenju lukenj v betonu mu je udarec s kladivom poškodoval dlančnico na desni roki.

Hergula Avguštin, kvalificirani tesar pri nadzorništvu proge LO, ni mogel predvideti, da mu bo pri tesanju mostovnih pragov kosček lesa poškodoval desno oko.

Kukovec Ivan, gozdni delavec pri RKGS v Dornavi, zdravi levo nogo. V gozdu je spremljal voz. Na korenini drevesa mu je spodrsnilo in je padel pod zadnje kolo.

Kirbiš Jožef, gozdarski delavec pri Gozdnem gospodarstvu gozdne uprave v Ptuj, ima poškodovano levo nogo v glčnji. Na potu iz gozda se mu je na strmini spodrsnilo. Padel je in si pri tem poškodoval nogo.

Veliki član dela in malo število nezdod potrjuje, da se delovni ljudje izogibajo vseh možnosti, ki bi škodoval njihovi delovni sposobnosti. Prevzgoja nevalificiranih delovnih moči v kvalificirane ter premoževanje raznih težav dokazuje, da je delo velika šola, v kateri si vsakdo prizadeva biti med spretnimi učenci.

Pp

na ekonomiji potem dalje redili. Nabavili jih bodo najmanj 1.000.

Vrtna grede so zasajene z zimsko solato in porijem. Na nekaterih navažajo in podkopavajo hlevski gnoj. Novo zgrajen čebelnjak v vrtu čaka na panje čebel, ki bodo v prihodnjem letu polnile satovnice s cvetličnim medom.

Upravnik tov. Vertič pravi, da so za letošnja dela končana, da je plan za leto 1949 etodstotno izpolnjen, v nekaterih gospodarskih panogah pa celo za 50% preseženo. Za leto 1950 imajo precej višji plan, ker bodo povečali orno površino in zvišali število živine. Vrt pa bodo povečali za 150%, ker je potreba po površinah vedno večja.

Delavci in delavke ekonomije se pripravljajo na naloge prihodnjega leta. Delajo po normah, ki jih kot pravi tov. upravnik, tudi pridno presegajo. Na Dan republike so razglasili 3 udarnice in enega udarnika. Ta je konjar tovarš. Gozdnik Stanko. Udarnice pa so postale: svinjerejka tov. Sirec Barčka ter poljski delavki Ljubec Matilda in Berak Marija. Imajo pa še pridnih delavk, to so: 75 letna tov. Ramšekova, tov. Pajnikherjeva, 65 letna Marohova, 64 letna Doklova ter 63 letna Čehova ter druge, ki ne zaostajajo za mlajšimi delavkami. V vrtu dela tudi tov. Senčarjeva, mati 6 otrok.

Priletnim ženicam se vidi, da so v življenju mnogo delale. Še sedaj so odporne. Na vrtu so letos pridelale 79.000 kg povrtnin. Ekonomija jih je dala za prehrano delovnim ljudem.

Ljudska oblast v naši državi predstavlja demokracijo za naše ljudi,

za vse tiste, ki ne žele povratka starega kapitalističnega sistema!

tem omrežjem vodnih poti se ne bo moglo po dolžini vzporediti nobeno drugo. Njegovo osrednje pristanišče bo Moskva. Prekop med Volgo in Moskvo je že dograjen. Iz Moskve bo mogoče potovati na istem parniku v Leningrad in v Baku, v Sevastopol in Arhangelsk, v Rostov, v Kijev in v Novosibirsk.

Mali parniki in tovorni čolni bodo izginili z Volge. Po njej bodo plule velike močnejše ladje.

Sovjetska dežela bo postala močnejša. Če bi je kdaj napadli sovražniki, jim bodo odplule naproti po globokih vodnih cestah plavajoče trdnjave, ki bodo štiti našo gradnjo.

A reka ni samo cesta. Reka je tudi vir pogonske sile. Reka ima poleg dolžine in globine še eno mero — višino, tisto višino s katere pada v morje.

»Volga se izliva v Kaspijsko morje« — to dejstvo je prav tako vsakomur znano kakor dejstvo, da »konji jedo oves«. Ne ve pa vsakdo, da pada Volga v Kaspijsko morje z višine dveh sto metrov. In prav te dve sto metrov nam lahko da pogonsko silo!

Ce bi voda Volge padala v morje strmoglav, bi imeli slap, s katerim se ne bi mogla meriti nobena Niagara. Toda Volga ne pada nenkrat marveč se počasi spušta po komaj opaznem pobočju, dolgem tisoč kilometrov. Treba bo torej zgraditi vodne elektrarne na mnogih mestih, ne samo na enem. Po projektu Velike Volge mora biti zgrajenih dva in dvajset vodnih elektrarn.

V začetku je Volga ozka in slabotna rečica. Tam ji ni mogoče nič vzeti. A vsak pritok Volgo širi, vsak jo krepi. In tam, kjer je široka, kjer teče v njeni strugi mnogo vode hkrati, tam bomo gradili vodne elektrarne, da ne bo več Volge propadala brez koristi.

(Nadaljevanje z druge strani)

pod zaščito države in zadrug. Na svet združne ekonomije je ravnotako sijalo sonce kot na druge njive, je ravnotako zalival dež kot drugje. Vrta ekonomije so bila široko odprta za vse posestnike in delavce, ki so preje delali kot težaki na tej zemlji. Bezjakovim so svojčas zraven domačih sedem otrok pomagale na tem svetu delati številne družine iz Markovcev, kot na primer Cenčovi, Andrečkovi, Antonovi, Hudžekovi, Čavljari, Lačnovi, Vukovi, Babičevi, Burdovi, Strmškovci, Vožatovi, Sablarovi, Jožekovi, Arnovi, Frasovi, Žitnikovi, Geršini in iz Zabočevcev Princlovi. Vse te in druge družine je čakala tudi sedaj združna zemlja, vendar niso prišli. Niso prišli k setvi niti k žetvi. Poslušali so sovražnike napredka, ki so kazali na sedem članov ekonomije, ki niso mogli sami zmagovati dela, jih sramotili in kričali o škodi, ki nastaja zaradi zaostajanja dela. Na pomoč je prišlo nekaj ljudi, ki so se zavedali, da so prišli na pomoč delu domovine, ki služi vzgoji združnikov.

V Novi vasi sta pred nekaj dnevi podpisovali vstop v zadrugo tudi

družini Kostanjevec in Kolarič. Več delovnih moči, več orodja, več živine in vsega več bo omogočilo združnikom urediti združno gospodarstvo, ki bo praktičen dokaz vsej okolici, da je za svobodne ljudi nove Jugoslavije dovolj sveta za obdelovanje, dovolj možnosti za izražanje patriotizma, dovolj možnosti za urejeno življenje in za odpravljanje krivic starega družbenega reda, ki jih ljudem našega časa ni treba trpeti in prenašati, saj jih pred temi štiti ljudska oblast.

Zanimivo je, s čim poedinci sedaj utemeljujejo svojo naprednost, ko pa praktično kažejo ravno obratno nazadnjaštvo. Marsikoga so preje v Zabovcih, Markovcih in Novi vasi smatrali za podjetnega in pametnega gospodarja. Ravno sedaj bi ta ali oni imeli najlepšo priliko uveljaviti svoje sposobnosti in znanje, namesto da se skriva za nemogočimi izmišljotinami in lažmi. Ne sramujejo se pred svojimi otroci očitka strahopetnosti. Na tisoče delavcev odhaja dnevno več kilometrov daleč na svoje delovno mesto, oni pa se bojijo iti par korakov na združno polje na delo. Sedaj imajo s pomočjo svo-

jega posestva priliko ustvariti veliko kmetijsko podjetje, s katerim bi lahko tekmovali z delavci drugih podjetij. Udarniki in novatorji presegajo delovne svetovne rekorde, poedinci na vaseh pa se sprašujejo, če v združnem gospodarstvu ne bodo lažni, kdo jim bo gospodaril itd.

Nad 70 let stara Kostanjeveva tetka je navdušena, da so sin Alojz in sinah Marija ter njena mati Cecilija podpisali izjavo za vstop v zadrugo. Ni se bala žrtvovati življenja za osvoboditev, svobodna pa se ne boji laži in protizdružnih parol, ker se zaveda, da mora nekdo v vasi začeti z borbo za napredek. Dokler bo živela, bo dajala mladim združnikom pobudo, da bodo na tem vztrajali, kar so začeli. Ne bo dolgo, da se bodo še drugi vaščani vključili v združno kmetijsko delo in življenje. nakaar začetniki ne bodo več osamljeni.

LF.

Dopisujte v „Naše delo“

Zavolžja in za potrebe Aralo-Kaspijske kotline.

A reka ni samo voda. Reka je tudi pot. Reka je vir pogonske sile. Reka je prostor, kjer živijo ribe.

Priroda je zapletena in porazmisli moramo o vsem, če jo hočemo preobraziti.

Porazmislimo najprej o potli Volga je velika vodna pot, velika reka, ki spaja Evropo z Azijo. Po dolžini in širini se malokateri veletoč lahko meri z Volgo, globoka pa Volga ni. Poleti je skoraj v vsem gornjem toku plitva, da morajo večje ladje čakati v pristanih. V tem času plujejo parniki in vlečje tovorne čolne samo po srednjem in spodnjem toku Volge. A tudi dolnja Volga ni dosti globlja.

Volga ni več mlada reka, ampak je že starša. S težavo vleče s seboj tovor naplavin, s katerimi jo zasipajo z vseh strani pritoki. Pogosto nima moči, da bi odvela naplavine po dnu dalje, pa jih na poti spusti in si tako sama zgraja strugo s sipi nami in prodjiči, sama ustvarja počezne plitvine — »perekate«. Potem pa mora te pregrade obiti v zavinkih zdaj na desno zdaj na levo in tako zapušča mesta, ki so bila sezidana na njenih bregovih. Mesti Sizarin in Saratov je že zapustila in prav taka usoda se bliža Kujbiševu (Samari).

Poleti sega voda na »perekate« človeku do pasu ali celo samo do kolena. Težavno se tedaj pomikajo ladje naprej. Venomer se čuje kapitanovo povelje: »Vsi možje na krov!« Ladjo vlečjejo zdaj naprej, zdaj nazaj, zdaj v desno, zdaj v levo kakor utrjenega konja, ki ne more premakniti težkega voza iz peska. Na reki tudi pravijo »voz« ladij, ki jo vlačijo na vrvi. Koliko časa, potu in premoga stane vsak »perekate«!

Volgo moramo poglobiti, da bo postala poglavitna velika cesta naše dežele. Zelenice, ki vodijo od zahoda in od vzhoda k Volgi, bodo dovozne poti k tej veliki vodni cesti. Potem bomo laže pošiljali tovore po velikanem prostoru naše dežele.

Reke so žile, ki raznašajo po telesu dežele gradivo za gradnjo neštetihih celic — mest, tovarn, kolhozov. A te žile niso spojene v zaključen sistem krvnega obtoka.

Z razstiski pritokov se reke zelo približajo druga k drugi. Človek bi mislil, da zadostuje, če izkopljemo med njimi tu tri, tam pet, drugje deset kilometrov — in reke bodo spojene. Če pa se reke spojuje, povežejo med seboj tudi morja, v katere se izlivajo.

Volga je že davno z verigo rek in prekopov — z Marjinskim sistemom — spojena z Baltskim morjem. Ta stari plitvi sistem prekopov se sedaj dograja v globoko vodno pot med Volgo in Baltskim morjem. Novi prekop med Belim in Baltskim morjem ji odprl izhod v Belo morje. Po Kamji, Kolvi in Višeni se lahko spoji s Pečoro in tedaj se ji odpre pot v tretje morje — v Severno Ledeno morje.

Tako bo Volga povezana s tremi morji. A ko jo zveže še prekop z Dunom bo imela izhod še v dve morji — v Črno in Azovsko. Na vzhodu bo spojena z Dnjeprcom. Tedaj bo Volga dejanska velika vodna pot. Spojena bo s petimi morji in z vsemi velikimi rekami evropskega dela naše dežele. A lahko pojdemo še dlje, za Ural, v Sibirijo in spoji jo Volgo po Iseti in Tobolu z velikimi rekami Sibirije.

Reke, ki so bile doslej ločene si bodo podale roke.

Belo morje bo združeno s Črnim Severno Ledeno z vročim Kaspijskim. S

M Hln

Priroda in ljudje

ŽIV ZEMLEJED NAŠE DEŽELE

Dejal sem, da živega zemljevida še nimamo. Pa to ni res. Sam sem že videl živ zemljevid. Bilo je v jeseni leta 1933 v Akademiji znanosti.

Velika sejna dvorana je bila polna. Vršilo se je občno zborovanje akademikov. A med navzočimi ni bilo mnogo akademikov. Ti so vsi dobili prostor za dolgo mizo na vzvišenem mestu. Dvorana je bila polna ljudi, ki so prišli sodelovat pri delu Akademije. Za mnoge je zmanjkalo prostora. Na nabrežju pri glavnem vhodu so se gnetli ljudje in zahtevali, da jih brezpogojno pripustijo k seji. Vsak je hotel priti čim prej p granitnem stopnišču navzgor do velikanskih težkih vrat. Ta vrata so stara sto in petdeset let. Mnogo znanstvenikov je šlo skozi ta vrata, a nikdar dotlej jih še ni oblegala tolika množica.

Kaj je privabilo to množico? Ali morda poročilo o najnovejših izsledkih na področju integralnega računa? Ali morda predavanje o novo najdenem spomeniku staroruske literature? Ne, take reči zanimajo le majhno število ljudi.

Občno zborovanje Akademije je razpravljalo o stvari, ki zanima vse. Razpravljalo je o preobrazbi dežele, o Volgi, ki je še ni. o bodoči Veliki Volgi.

Predavanje je bilo posebne vrste — takih predavanj v prejšnjih časih v Akademiji ni bilo. Tudi akademik, ki je predaval, ni bil tak, kakršne je bila Akademija navajena videti v svojem zidovju. Bil je revolucionar, Leninov prijatelj — Kržižanovski.

Za predavateljevo mizo je visel zemljevid Zveze sovjetskih socialističnih republik, ki je segal skoraj tik do stropa.

In nenadoma je zemljevid oživel. Na obrat stikala so na njem zagorele rdeče črte ježbov morda prostiranja namakanih polj, rdeče kapilare cevi prekopov in zelene proge gozdov. Kakor nabrekne vene na roki, ki jo tesno prevežemo, tako so nabrekle nad jezovi, modre vejice rek in so se razlila zaježitvena jezera kot modre pege. Po zemljevidu so stekle zelene pikčaste črte električnih vodov in povežale mesta in pokrajine med seboj. Zagorele so bele luči elektrarn. Tu je velika elektrarna pri Kujbiševu, tu jaroslavka, tu permska in tucati drugih, tam pa je celo bleščeče se ozvezdje, plejada valdajskih elektrarn.

Tega vsega še ni. Teh jezer, teh jezov in elektrarn še ni.

T zemljevid kaže našo deželo, kakršna bo po treh petletkah.

USODA VOLGE

O čem je razpravljalo zborovanje Akademije? Razpravljalo je o usodi rek in morij naše dežele. O usodi rek in morij še nikdar niso odločala zborovanja učejakov. Reke so nastajale, rasle in prestopale brez akademikov. Morja so poplavljala koprino in se spet odteka, ne da bi kdo zavestno ravnal njihovo usodo in življenje.

Zdaj pa je prišel čas, ko so ljudje začeli odločati o njihovi usodi. Prva sta prišla pred sodišče Volga in Kaspij.

Preobraziti hočemo Volgo, da bomo lahko vzeli z nje vodo za namakanje